

Leren leren voor school Niet afwachten: ingrijpen!

INLEIDING

Je weet dat je kind een flink IQ heeft, maar de resultaten op school laten dit niet zien. Als je je zorgen uitspreekt, zegt de leerkracht of de mentor sussend: 'Geef het tijd. Het leren moet nog even op gang komen.' Veel ouders besluiten dan ook om af te wachten. Of ze investeren hun energie in het aanzwengelen van hulp op school. Bij creatief begaafden is dit echter op zijn zachtst gezegd geen goed idee.

Als expert in het begeleiden van creatief begaafde kinderen en jongeren zeg ik: organiseer zélf hulp bij leren leren, en doe het zolang het momentum er nog is. Afwachten lost vaak niets op, maar is wél funest voor het zelfvertrouwen van je kind. Als het zelfbeeld aan gort is, komt elke hulp te laat. De grens tussen 'worstelen op school' en 'breken' is helaas heel dun.

WAAROM EEN CREATIEVE DENKER VASTLOOPT

Om te begrijpen waarom een creatief begaafde vastloopt, moeten we kijken naar hun denkstijl. Creatief begaafd zijn betekent dat je een associatieve denker bent; beeld- en gevoelsdenkers zijn de grootste groep onder hen. Voor een creatief begaafde betekent leren: zélf dingen ontdekken, overzien hoe het grote geheel in elkaar zit, en liefst steeds iets anders doen. Ze zijn wars van routines.

Het traditionele schoolsysteem is echter gebouwd op het exacte tegenovergestelde. Je moet leren wat een ander voor je heeft klaargezet, op de manier die de methode dicteert. Moderne onderwijsmethoden vereisen vaak als eerste stap 'reproductie' (uit je hoofd leren). Ze gaan er bovendien vanuit dat dit heel makkelijk is, en dat het 'inslijpen' wel lukt door simpelweg (eindeloos) opgaven te maken.

Over de tafels doen scholen nu van groep 4-6, terwijl wij vroeger in de jaren '60 en '70 de tafels uit ons hoofd leerden in 14 dagen, door te stampen. Wij leerden klassikaal stampen. Dat was een basisvaardigheid, die iedereen moest aanleren in klas 2 (nu groep 4).

Een creatief begaafde kan echter pas iets uit het hoofd leren als er eerst diepgaand inzicht en begrip is. Daarnaast is 'uit het hoofd leren' op zichzelf voor hen vaak een enorm struikelblok.

Dus als dit niet lukt, denken ze al snel dat ze 'dom' zijn, omdat reproductie voor hen zo moeilijk is - terwijl school zegt dat het gemakkelijk is (of vanzelf zou gaan als je maar genoeg opgaven maakt).

HERKEN DE SIGNALEN: OP DE BASISCHOOL ÉN IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

De moeilijkheden van creatief begaafden beginnen vaak onopvallend op de basisschool, maar kunnen op het voortgezet onderwijs uitgroeien tot een massief probleem. Of je kind nu in groep 5 zit of in de brugklas: dit zijn de rode vlaggen waarbij je onzes inziens direct dient in te grijpen. Daaronder staan de signalen dat het momentum al verstreken is.

De signalen op de basisschool:

- Verschil tussen thuis en school: thuis is je kind een wandelende encyclopedie, op school vindt hij of zij alles 'stom' en 'saai'.
- Automatiseringsproblemen: De tafels of topografie willen er maar niet in, hoewel je kind complexe verbanden wel feilloos doorziet.
- Gemiddelde cijfers (met evt. uitschieters naar onder of boven): Let op! Een hoogbegaafde die overal 'netjes gemiddeld' op scoort, presteert zwaar onder zijn of haar eigen potentieel.
- Fysieke of emotionele klachten: onverklaarbare buikpijn of hoofdpijn voor schooltijd, opvallend stil en onzichtbaar zijn in de klas, of juist de clown uithangen om de onderliggende onzekerheid te maskeren.

In dit geval is het momentum verstreken:

- Het verschil tussen je kind thuis en op school is uitgegroeid tot een kloof: alsof je over twee verschillende kinderen/jongeren praat.
- Je kind wil niet meer naar school, weigert nog iets te doen en noemt school een 'gevangenis'.

Leren leren voor school Niet afwachten: ingrijpen!

- Geknakt zelfbeeld: je kind noemt zichzelf dom.
- Er is sprake van diepe angst voor school of leren en/of van regelrechte blokkades. Mogelijk is er al een schooltrauma ontstaan.* Soms zijn er depressieve of zelfs suïcidale gedachten.
- Je kind 'staat uit'. School weet het niet meer: de school noemt de problematiek complex en verwijst je door naar de Jeugdzorg voor een diagnose, zoals ASS of ADHD.

De signalen op het voortgezet onderwijs (VO):

- Op de basisschool fietste jouw kind er misschien nog redelijk doorheen, maar op het VO loopt het ineens vast op de hoeveelheid routines en het onthouden (memoriseren) van 'droge stof'.

- Onverklaarbare onvoldoendes: de inzet is er wel, maar het 'leren' en huiswerk maken lukt domweg niet.
- Strategisch ontwikkeld gedrag: toetsen op het laatste moment 'vergeten', SO's plotseling moeten inhalen door mysterieuze absentie, of structureel beweren dat er 'echt geen huiswerk' is om de confrontatie met de stof te vermijden.
- Urenlang zwoegen zonder resultaat: je kind zit braaf boven de boeken, maar als je de stof overhoort, blijkt er niets te zijn blijven hangen door het gebrek aan de juiste leerstrategie.
- Alle signalen, genoemd onder basisschool.

In dit geval is het momentum verstreken:

- Huiswerk is een gevecht: huiswerk maken duurt uren en eindigt regelmatig in woede-uitbarstingen of boeken die door de kamer vliegen.
- Alle tekenen, genoemd onder basisschool.

WACHT NIET OP SCHOOL, KOM ZELF IN ACTIE!

Of je nu de eerste signalen in groep 4 ziet, of midden in de storm van de brugklas zit: wacht niet af. Afwachten lost niets op en is funest voor

het zelfvertrouwen en beschadigt psychisch en emotioneel het fundament van je kind.

Een gestrest kind dat in de overlevingsstand staat, kan eenvoudig niet meer leren. Ook niet 'leren leren'. Het afgelopen halfjaar heb ik helaas te veel scholieren moeten doorsturen naar therapie, omdat ze simpelweg te laat bij ons kwamen. De stress was inmiddels te hoog en het kind/de jongere stond nergens meer voor open.

In een eerder stadium hadden wij van Wijkunnenmeer ze prima kunnen helpen, simpelweg door ze te leren leren op een manier die wél bij hun brein past.

We kunnen de school niet leuker maken, maar wel veel gemakkelijker. Wat dat betreft zijn we net de belastingdienst. Het ligt niet aan jou dat hulp vaak te laat komt; het systeem sluit gewoon niet aan. Neem daarom zelf de regie:

1. Kijk mee met het schoolwerk: Ga ernaast zitten. Je zult zien dat je kind vaak onverwachte fouten maakt, geen parate kennis heeft en dat de juiste leerstrategieën ontbreken.
2. Schakel opa of oma in: Kom je in de strijdmodus met je kind? Vraag een grootouder. Zij staan iets verder van de situatie af en hebben vaak

meer geduld. Of huur een jongere die de school succesvol heeft doorlopen in als rolmodel: een neef of nicht of de buurjongen (het buurmeisje).

3. Zoek professionele hulp voor 'leren leren': Komen jullie er niet uit? Schakel op tijd een expert in.

Je kind is niet stuk. Het schoolsysteem past niet, en de oplossing is vaak praktischer dan je denkt, zolang je er maar op tijd bij bent.

Noot:

* Schooltrauma ontstaat wanneer school voor een kind/jongere structureel geen veilige plek is, bijvoorbeeld doordat de leerstof langdurig niet aansluit of door onbegrip voor diens specifieke denkstijl. Voor de volledige definitie, kenmerken en gevolgen, zie de kennisbank van Oudervereniging Balans: balansdigitaal.nl/ondersteuning-bij/schooltrauma

Ilse Reijgwart

Ilse Reijgwart is oprichter en eigenaar van Wijkunnenmeer en gespecialiseerd in leren leren (executieve vaardigheden, studievvaardigheden) voor creatief (hoog)begaafden die onderpresteren.

wijkunnenmeer.nl

Wijkunnenmeer
Helpt onderpresterende weer te spreken, op school en thuis.

